

Số: 01/2025/QĐPT- VDS

Đồng Tháp, ngày 09 tháng 5 năm 2025

QUYẾT ĐỊNH
PHÚC THẨM GIẢI QUYẾT VIỆC DÂN SỰ
V/v “Yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự”

TÒA ÁN NHÂN DÂN TỈNH ĐỒNG THÁP

Với thành phần Hội đồng phúc thẩm gồm có:

Thẩm phán - Chủ tọa phiên họp: Bà Nguyễn Huỳnh Thị Hương Thủy.

Các Thẩm phán: Ông Nguyễn Tấn Tăng

Ông Đinh Chí Tâm

Thư ký phiên họp: Bà Phạm Thị Ngọc Hà.

Đại diện Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Đồng Tháp tham gia phiên họp: Bà Võ Thị Trang - Kiểm sát viên.

Trong các ngày 29/4 và 09/5/2025, tại trụ sở Tòa án nhân dân tỉnh Đồng Tháp mở phiên họp phúc thẩm công khai giải quyết việc dân sự thụ lý số 01/2024/TLPT-VDS ngày 03 tháng 10 năm 2024 về việc “Yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự” theo Quyết định mở phiên họp phúc thẩm giải quyết việc dân sự số 557/2024/QĐPT-DS ngày 24 tháng 10 năm 2024, gồm những người tham gia tố tụng sau đây:

- ***Người yêu cầu giải quyết việc dân sự:*** Bà Võ Thị H, sinh năm 1958.

Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, tỉnh Đồng Tháp.

Chỗ ở hiện nay: Số D Cư xá P, phường C, Quận B, Thành phố Hồ Chí Minh.

Đại diện theo ủy quyền cho bà Võ Thị H:

1. Anh Trịnh Minh H1, sinh năm 2000;

2. Anh Nguyễn Hà Tuấn T, sinh năm 1998;

Cùng địa chỉ: Số B, đường M, phường A, Thành phố T, Thành phố Hồ Chí Minh.

Người bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho bà Võ Thị H là Luật sư Trịnh Văn H2 – Văn phòng L4, Đoàn Luật sư Thành phố H;

Địa chỉ: Số B, đường M, phường A, Thành phố T, Thành phố Hồ Chí Minh

- ***Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan:***

1. Chị Lý Thị Xuân L, sinh năm 1972.

Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, tỉnh Đồng Tháp (người bị yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự).

2. Ông Võ Văn N, sinh năm 1947.

Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, tỉnh Đồng Tháp.

Người đại diện theo uỷ quyền của ông N: Bà Nguyễn Thị M, sinh năm 1963.

Địa chỉ: Tổ B, Khóm M, phường C, thành phố C, tỉnh Đồng Tháp (Theo hợp đồng uỷ quyền ngày 25/7/2024).

3. Bà Võ Thị L1, sinh năm 1953.

Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, tỉnh Đồng Tháp.

Chỗ ở hiện nay: G A, phường A, Quận H, Thành phố Hồ Chí Minh.

Người kháng cáo: Bà Võ Thị H và ông Võ Văn N - là người yêu cầu giải quyết việc dân sự và người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan.

NỘI DUNG VIỆC DÂN SỰ:

- Theo đơn yêu cầu giải quyết việc dân sự và trong quá trình giải quyết việc dân sự bà Võ Thị H trình bày:

Bà là di ruột của bà Lý Thị Xuân L (sinh năm 1972), có địa chỉ tại Khóm A, phường A, thành phố H, tỉnh Đồng Tháp, bà Xuân L là con của bà Võ Thị L2 - chị ruột của bà.

Hiện tại, bà là nguyên đơn trong vụ án dân sự thụ lý số 59/2023/TLST-DS ngày 17/4/2023 về việc “Tranh chấp dân sự về chia thừa kế tài sản và tranh chấp lối đi” với bị đơn là ông Võ Văn N vụ án do Tòa án Nhân dân thành phố Hồng Ngự, tỉnh Đồng Tháp thụ lý giải quyết. Đồng thời, bà Xuân L là người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan trong vụ án, do đó, để làm cơ sở cho việc giải quyết vụ án và đảm bảo quyền, lợi ích hợp pháp cho bà Xuân L.

Nay bà làm đơn này kính đề nghị Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự, tỉnh Đồng Tháp, cụ thể như sau:

1. Tuyên bố bà Lý Thị Xuân L (Sinh năm: 1972), có địa chỉ tại khóm A, phường A, thành phố H, tỉnh Đồng Tháp là người mất năng lực hành vi dân sự, hạn chế năng lực hành vi dân sự hoặc là người có khó khăn trong nhận thức làm chủ hành vi theo quy định của pháp luật;

2. Chỉ định bà – Võ Thị H là người giám hộ hợp pháp cho bà Lý Thị Xuân L nêu trên. Lý do: Bỏ tức hồ sơ vụ kiện tại Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự, Đồng Tháp.

Sau đó, ngày 25/7/2024, bà Võ Thị H có văn bản ý kiến trình bày bổ sung như sau: Vào ngày 27/6/2024, Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự thụ lý việc dân sự số 02/2024/TLST-DS, về việc “Tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự hoặc có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi” theo yêu cầu của tôi về việc tôi yêu cầu Tòa án giải quyết tuyên bố Lý Thị Xuân L, sinh năm 1972. Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, Đồng Tháp là người mất năng lực hành vi dân sự hoặc có khó khăn trong nhận thức, làm chủ hành vi” và cử bà là người giám hộ cho Lý Thị Xuân L.

Sau khi nhận được Kết luận giám định của Trung tâm P thì Lý Thị Xuân L có bệnh lý tâm nhận và mất khả năng trong nhận thức và làm chủ hành vi. Nên nay bà yêu cầu Tòa án tuyên bố Lý Thị Xuân L, sinh năm 1972. Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, Đồng Tháp là người mất năng lực hành vi dân sự.

Rất mong Tòa án chấp nhận. Đối với số tiền tạm ứng chi phí giám định 4.333.750đ, tôi tự nguyện chịu, không yêu cầu Tòa án xem xét.

- *Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan ông Võ Văn N do bà Nguyễn Thị M làm Người đại diện theo uỷ quyền trình bày:*

Theo thông báo số 02/TB-TLVA, ngày 27/06/2024 của Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự, Về việc “Tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự, hạn chế năng lực hành vi dân sự hoặc có khó khăn trong nhận thức làm chủ hành vi”. Theo yêu cầu của Nguyên đơn bà Võ Thị H, sinh năm 1958, địa chỉ D, Cư Xá P, phường C, Quận B, thành phố Hồ Chí Minh. Bà H khai, Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H tỉnh Đồng Tháp.

Nội dung bà Võ Thị H khởi kiện: Bà H yêu cầu Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự, tuyên bố Lý Thị Xuân L, sinh năm 1972 (bị bệnh bại não) nằm một chỗ, là con gái của bà Võ Thị L2, sinh năm 1949, chết năm 2023. Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H tỉnh Đồng Tháp. Hiện nay Lý Thị Xuân L đang ở trong căn nhà của bà Võ Kim L3, sinh năm 1943, chết năm 2019 (không có chồng, con), mà bà H đang khởi kiện “Tranh chia thừa kế” căn nhà chị L đang sinh sống.

Bà Võ Thị H yêu cầu Tòa án chỉ định bà H là người giám hộ hợp pháp cho chị Lý Thị Xuân L. Tôi không đồng ý theo yêu cầu của bà Võ Thị H. Bởi vì bà Võ Thị H không có trực tiếp nuôi Lý Thị Xuân L, mà hiện nay chị Võ Thị Anh T1, sinh năm 1985 (là con tôi), là người đang nuôi dưỡng và chăm sóc chị L và chị L hiện đang ở trong căn nhà của chị Võ Kim L3.

Ngoài ra bà Võ Thị H là Nguyên đơn vụ kiện “Tranh chấp dân sự về chia thừa kế tài sản” Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự thụ lý số 59/TB TLVA ngày 17/04/2023” Căn nhà cấp 4 và thửa đất số 311, tờ bản đồ số 22, diện tích 297,5m², loại đất trồng cây lâu năm, được cấp ngày 31/07/2007 do chị Võ Kim L3 đứng tên, hiện nay chị Lý Thị Xuân L, sinh năm 1972 (bị bệnh bại não) đang ở trong căn nhà chị L3 và căn nhà đang thờ cúng mẹ chị L2 và chị L3.

Cháu Lý Thị Xuân L, bị bệnh bại não nằm một chỗ, hiện Võ Thị Anh T1, sinh năm 1985 (là con gái tôi) đang nuôi dưỡng Xuân L và trực tiếp chi phí nuôi dưỡng X cho đến nay. Võ Thị H không phải là người nuôi dưỡng X, H sống ở thành phố Hồ Chí Minh, không chi phí nuôi dưỡng Xuân Lan nên không làm đại diện cho Xuân L được. Ngoài ra H là nguyên đơn yêu cầu Tòa án chia căn nhà Xuân L đang ở thì chị Xuân L sinh sống như thế nào, nếu H làm đại diện cho Xuân L là mâu thuẫn. Ông đồng ý để Võ Thị Anh T1, sinh năm 1985 Địa chỉ: Khóm An Thạnh B. phường A, thành phố H tỉnh Đồng Tháp, là người đang nuôi dưỡng và là người chi phí nuôi dưỡng Xuân Lan từ khi L2 (mẹ Xuân L) chết cho đến nay, là người làm người đại diện cho Xuân L. Tại phiên họp đại diện theo uỷ quyền của ông Võ Văn N trình bày, do bà Võ Thị H là người yêu cầu tuyên bố Lý Thị Xuân L là người mất năng lực hành vi dân sự và tự chịu chi phí giám định nên ông Võ Văn N thống nhất giao cháu Lý Thị Xuân L cho bà Võ Thị H làm người giám hộ trong vụ việc này, ông không có ý kiến phản đối.

- *Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan bà Võ Thị L1 vắng mặt và cũng không có ý kiến gửi cho Tòa án.*

Tại Quyết định sơ thẩm giải quyết việc dân sự số: 02/2024/QĐST-VDS ngày 13/8/2024 của Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự quyết định:

1. Chấp nhận yêu cầu của bà Võ Thị H.

Tuyên bố chị Lý Thị Xuân L, sinh năm 1972. Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, Đồng Tháp là người mất năng lực hành vi dân sự.

2. Chỉ định bà Võ Thị H, sinh năm 1958. Địa chỉ: Khóm A, phường A, thành phố H, tỉnh Đồng Tháp (là di ruột của chị Lý Thị Xuân L) làm người giám hộ cho chị Lý Thị Xuân L. Bà Võ Thị H thực hiện các quyền và nghĩa vụ của người giám hộ theo quy định tại Điều 57 và Điều 58 Bộ luật dân sự năm 2015.

Ngoài ra, quyết định việc dân sự sơ thẩm còn tuyên tiền lệ phí, quyền kháng cáo và thời hạn kháng cáo của các đương sự.

Sau khi xét xử sơ thẩm,

+ Ngày 14/8/2024, ông Võ Văn N kháng cáo, yêu cầu hủy Quyết định giải quyết việc dân sự số 02/2024/QĐST-VDS ngày 13/8/2024 của Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự và không chấp nhận yêu cầu việc dân sự của bà Võ Thị H.

+ Ngày 21/8/2024, bà Võ Thị H kháng cáo một phần Quyết định số 02/2024/QĐST-VDS ngày 13/8/2024 đối với phần chi phí giám định pháp y của cháu Lý Thị Xuân L, số tiền là 4.333.750 đồng, với lý do bà H không đồng ý chịu toàn bộ chi phí giám định pháp y tâm thần cho cháu Lý Thị Xuân L. Việc thực hiện các thủ tục để chỉ định người giám hộ cho cháu L là nhằm đảm bảo tư cách tham gia tố tụng của cháu L trong vụ án về việc “Tranh chấp dân sự về chia thừa kế tài sản và tranh chấp lối đi”, được Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự thụ lý (theo Thông báo thụ lý số 59/2023/TLST-DS ngày 17/4/2023).

Tại phiên họp phúc thẩm,

+ Ông Võ Văn N giữ nguyên kháng cáo yêu cầu hủy Quyết định số 02/2024/QĐST-VDS ngày 13/8/2024 của Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự và không chấp nhận yêu cầu khởi kiện của bà H.

+ Tại phiên họp ngày 29/4/2025 nguyên đơn rút đơn kháng cáo đối với phần chi phí giám định pháp y của cháu Lý Thị Xuân L, số tiền là 4.333.750 đồng, vì cho rằng việc thực hiện các thủ tục để chỉ định người giám hộ cho cháu L là nhằm đảm bảo tư cách tham gia tố tụng của cháu L trong vụ án về việc “*Tranh chấp dân sự về chia thừa kế tài sản và tranh chấp lối đi*”.

+ Đại diện Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Đồng Tháp phát biểu việc tuân thủ pháp luật của Thẩm phán và Hội đồng phúc thẩm đảm bảo đúng quy định của Bộ luật tố tụng dân sự, các đương sự tham gia tố tụng chấp hành tốt quy định của pháp luật. Về nội dung, đại diện Viện kiểm sát đề nghị Tòa án nhân dân tỉnh Đồng Tháp hủy quyết định sơ thẩm với lý do việc chỉ định bà H là người giám hộ cho chị L là không phù hợp và trái pháp luật; Tại cấp phúc thẩm không thể chỉ định người khác làm giám hộ cho phù hợp, do tại cấp sơ thẩm các đồng thừa kế khác của bà H cũng không ai yêu cầu chỉ định mình làm người giám hộ đối với chị Xuân L.

NHẬN ĐỊNH CỦA TÒA ÁN:

[1] Xét kháng cáo của ông Võ Văn N, Hội đồng phúc thẩm xét thấy:

Việc yêu cầu tuyên bố chị Xuân L là người mất năng lực hành vi dân sự là có căn cứ theo Kết luận số 312/2024/KLGĐ ngày 24/7/2024 của Trung tâm P, thuộc Bộ Y về việc kết luận giám định pháp y tâm thần, xác định chị Xuân L mất khả năng nhận thức và điều khiển hành vi.

Tuy nhiên, việc Tòa án cấp sơ thẩm chỉ định bà Võ Thị H là người giám hộ cho chị Xuân L là không phù hợp với thực tế, vì: Bà H không phải là người sống chung, chăm sóc, nuôi dưỡng chị Xuân L (bà H sinh sống tại thành phố Hồ Chí Minh) mà do người khác chăm sóc, nuôi dưỡng, nên việc chỉ định bà H là người giám hộ cho chị Xuân L là không phù hợp theo quy định tại khoản 1 Điều 42 Bộ luật dân sự năm 2015, quy định:

“Điều 42. Nơi cư trú của người được giám hộ

1. Nơi cư trú của người được giám hộ là nơi cư trú của người giám hộ.”.

Mặt khác, bà H đang khởi kiện tranh chấp thừa kế đối với căn nhà và đất mà chị Xuân L đang ở, trong khi các đồng thừa kế trong vụ án này lại bao gồm ông N, bà L1, bà H và chị Xuân L. Do đó, việc chỉ định bà H là người giám hộ cho chị Xuân L, tức đã giao quyền quản lý, sử dụng tài sản (phần di sản được chia) của chị Xuân L (người được giám hộ) cho bà H (người giám hộ) là không phù hợp, vì mâu thuẫn về mặt quyền lợi theo quy định tại Điều 58 Bộ luật dân sự năm 2015.

Ngoài ra, tại cấp sơ thẩm, phía ông N, bà L1 chưa có yêu cầu (tranh chấp) về việc chỉ định người giám hộ cho chị Xuân L, nên cấp phúc thẩm cũng không có căn cứ để sửa quyết định sơ thẩm, tức chỉ định người khác là người giám hộ chị Xuân L cho phù hợp được.

Nên Hội đồng phúc thẩm xét thấy cần thiết phải hủy quyết định sơ thẩm và chuyển hồ sơ việc dân sự cho Tòa án cấp sơ thẩm giải quyết lại việc dân sự theo thủ tục sơ thẩm.

[2] Bà Võ Thị H kháng cáo về việc không đồng ý chịu chi phí giám định pháp y đối với chị Lý Thị Xuân L (với số tiền là 4.333.750 đồng), Tuy nhiên Hội đồng xét xử xét thấy: Do hủy quyết định sơ thẩm, giao hồ sơ về cho Tòa án cấp sơ thẩm giải quyết lại việc dân sự, khi giải quyết lại sẽ xem xét theo quy định của pháp luật. Do đó, nên Hội đồng phúc thẩm không xem xét kháng cáo của các đương sự.

[3] Xét đề nghị của đại diện Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Đồng Tháp tại phiên họp là có căn cứ, nên Hội đồng phúc thẩm chấp nhận.

[4] Về lệ phí phúc thẩm: Do hủy quyết định sơ thẩm, nên ông N và bà H đều không phải chịu lệ phí phúc thẩm.

[5] Về chi phí giám định: Do hủy quyết định sơ thẩm, chuyển hồ sơ về cho Tòa án cấp sơ thẩm giải quyết lại việc dân sự, nên nghĩa vụ chịu chi phí giám định sẽ được xác định lại khi Tòa án cấp sơ thẩm giải quyết lại việc dân sự.

Vì các lẽ trên.

QUYẾT ĐỊNH:

Căn cứ điểm c khoản 3 Điều 375 Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2015; khoản 1 Điều 42 và Điều 58 của Bộ luật dân sự năm 2015; Nghị quyết số 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc Hội khóa XIV quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án,

Quyết định:

1. Hủy Quyết định giải quyết việc dân sự số 02/2024/QĐST-VDS ngày 13/8/2024 của Tòa án nhân dân thành phố Hồng Ngự.

Chuyển hồ sơ việc dân sự cho Tòa án cấp sơ thẩm để giải quyết lại theo thủ tục sơ thẩm.

2. Về lệ phí phúc thẩm: Bà Võ Thị H và ông Võ Văn N đều không phải chịu.

3. Về chi phí giám định: chi phí giám định sẽ được xác định khi Tòa án cấp sơ thẩm giải quyết lại sơ thẩm việc dân sự.

4. Quyết định phúc thẩm có hiệu lực pháp luật kể từ ngày hôm nay.

Nơi nhận:

- Các đương sự;
- VKSND Tỉnh;
- TAND TP. Hồng Ngự;
- Chi cục THADS TP. Hồng Ngự;
- Lưu HS.

THẨM PHÁN - CHỦ TỌA PHIÊN HỌP

Nguyễn Huỳnh Thị Hương Thủy